

VOKIETIJOS LB VALDYBOS INFORMACIJOS

Informationsblatt der Litauischen Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland e.V.

Nr. 7/8 (406/407)

1982 lapkričio 1

EUROPOS KRAŠTŲ LB VADOVŲ SUVAŽIAVIMAS

Šiomet įvyko rugpjūčio 19 Europos lietuviškųjų studijų savaitės Anglijoje (St. Marry's College, Strawberry Hill) metu. Dalyvavo: Lietuvos atstovas Didž. Britanijoje Vincas Balickas, Lietuvos atstovas Vatikane Stasys Lozoraitis, jr., Pasaulio LB Valdybos pirmininkas Vytautas Kamantas, Pasaulio LJ Kongreso komiteto pirmininkė Violeta Abariūtė, Didž. Britanijos LS pirmininkas Zigmąs Juras (jis ir suvažiavimui pirmininkavo) ir tos Sąjungos vadovybės nariai Jaras Alkis bei Aleksas Vilčinskas, Prancūzijos LB pirmininkas Jonas Tomkus, Šveicarijos LB pirmininkas dr. Alfonsas Kušlys, Vokietijos LB reikalų vedėjas Justinas Lukošius, Vokietijos LJ Sąjungos pirmininkas Kestutis Ivinskis, tėv. Tasius Ereminas ir Saulius Kubilius iš Italijos, dr. Stasys Kuzminskas, Petras Varkala, Mečys Bajorinas, Steponas Nenortas ir Vladas Dargis iš Anglijos, mokyt. Elena Šimkienė iš Švedijos, dr. Kajetonas J. Čeginskis ir Alina Grinienė iš Vokietijos ir kt. Sekretoriavo Aleksas Vilčinskas.

Lietuvos atstovas V. B a l i c k a s savo žodyje užtikrino, kad jam miela bendrauti su kiekvienu sambūriu, dirbančiu Lietuvos laisvės labui. Okupuotų kraštų diplomatų darbas sunkus, bet jį lengvina visų tautiečių parama.

Lietuvos atstovas St. L o z o r a i t i s , jr., apžvelgė Italijos lietuvių gyvenimą. Mūsų tautiečių Apeninų pusišaly tik apie šimtas, bet jų darbai reikšmingi. Romoje veikia Šv. Kazimiero kolegija, Lietuvių katalikų mokslo akademija, leidžianti brandžius veikalus, saleziečių, pranciškonų, marijonų centrai, tėvas Ereminas veda lietuvių kalbos kursus Milane, Vatikano ir Romos radijai kasdien transliuoja lietuviškas programas į Lietuvą, palaikomi ryšiai su Vatikano ir Italijos vyriausybės žmonėmis, ruošiami įvairūs minėjimai bei iškilmės, leidžiamas ELTOS biuletenis italų kalba, kurio žiniomis naudojasi daugelis laikraščių ir politikų, ir t. t.

Jonas T o m k u s Prancūzijos LB veiklos apžvalga išdalijo raštu ir dar papildė žodžiu. Lietuvių visame krašte gyvena apie tūkstantis. Daugumas susitelkę Paryžiuje bei jo priemiesčiuose. Paryžiečiai susirenka kartą per mėnesį praleisti keletą valandų kartu. Syki savaitėje susiburia liet. jaunimas. Orientalinių kalbų ir civilizacijų institute dėstoma lietuvių kalba. Paryžiuje gyvena ir dirba 5 lietuviai aktoriai, 4 dailininkai. LB šiomet prancūzų kalba išleido informacinę brošiūrą apie Lietuvą. Ruošiamasi išleisti Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką taip pat prancūzų kalba. Birželio 23 St. Marry bažnyčioje surengta solidarumo su kenčiančia Lietuva manifestacija.

Apie negausią, bet inteligentinėmis pajėgomis turtingą Šveicarijos LB pasakojo dr. A. K u š l y s . Daugiausia dirbama politinės informacijos srityje. Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos Madride proga dr. A. Gerutis aplankė Šveicarijos užsienio reikalų ministerį ir painformavo apie padėtį Lietuvoje. Ministeris Gerutis dalyvauja žmogaus teisių tarptautinėse konferencijose, teikia informaciją Šveicarijos radijams apie Lietuvą, kurie paruošia plačias programas apie Pabaltijį, rašo kny-

gas ir straipsnius į laikraščius. Prof. Juozas Eretas skaito paskaitas šveicarų karininkų mokykloje, leidžia informacines brošiūras vokiečių kalba. Joana Stasiulienė vadovauja lietuvių tautinių šokių grupei VILTIS, sudarytai tik iš šveicarų.

J. L u k o š i u s supažindino su Vokietijos LB ir jos veikla pastaraisiais metais, apie kurią INFORMACIJŲ skaitytojais randa žinių tame biuleteny.

Mokyt. Elena Š i m k i e n ė iš Švedijos sakėsi gyvenanti nuošaliai nuo lietuvių telkinių, tačiau jai žinoma, kad tautiečiai tame šiaurės Europos krašte suruošia gražius Vasario 16 minėjimus, į kuriuos susirenka per pusšimtis žmonių. Aktyviai dalyvauja Baltų institute. Įsteigta Švedijos lietuvių jaunimo sąjunga.

Vokietijos lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkas Kęstutis I v i n s k i s painformavo apie tos Sąjungos darbus. Surengti trys suvažiavimai. Pabaltiečių jaunimo sąskrydžio Annaberge metu išrinkta dabartinė valdyba. Gal svarbiausias darbas yra išleidimas daugiau kaip šimto dažniausiai dainuojamų lietuviškų dainų dainynėlio su gaidomis. Jis kainuoja 7,--DM ir siūlė visiems įsigyti. Sekantis suvažiavimas įvyks š.m. spalio 29-31 Annaberge. Bus renkama nauja valdyba ir atstovai į V Pasaulio LJ Kongresą 1983.

Italijos lietuvių jaunimo atstovas Saulius K u b i l i u s pranešė, kad 3 jaunuoliai padeda ruošti ir transliuoti Vatikano radijo lietuviškas programas ir bendradarbiauja su Šv. Kzimirio kolegija Romoje.

Jaras A l k i s apibūdino Didž. Britanijos lietuvių organizacinę sąrangą, kuri skiriasi nuo kitų kraštų. Pagrindinė organizacija yra Didž. Britanijos lietuvių sąjunga su 700 narių ir su ja susijusi Lietuvių namų bendrovė. Joms priklauso Lietuvių sodyba ir NIDOS spaustuvė. Kai kurie DBL skyriai turi savo namus ir kitoki turtą. Leidžiamas savaitraštis EUROPOS LIETUVIS ir laikraštėlis LYNES anglų kalba lietuvių jaunimui. Dar veikia Didž. Britanijos liet. katalikų bendrija, skautai, Lietuvių jaunimo sąjunga, Lietuvos atgimimo sąjūdis ir kelios kitos organizacijos. Buvo įsisteigusi Didž. Britanijos lietuvių bendruomenė, bet ji nepajėgė suburti daugumos lietuvių. Todėl Didž. Britanijos lietuviams Pasaulio LB šeimoje atstovauja Didž. Britanijos lietuvių sąjunga.

Didž. Britanijos lietuvišką padangę yra aptraukę tiršti nesantaikos debesys. Atsirado ambicingų asmenų, ėmusių kelti kivirčius. Juos teko pašalinti iš DBLS. Vidiniai ginčai pasiekė ir užsienio lietuvių spaudą, ir net PASAULIO LIETUVI. Dėl to Didž. Britanijos lietuvių atstovų buvo pasiūlyta ir šio suvažiavimo priimta tokia rezoliucija:

- PLB Valdybos leidžiamas žurnalas "Pasaulio lietuvis" yra svarbi informacijos ir ryšių palaikymo priemonė tarp PLB Valdybos ir kraštų bendruomenių organizacijų. Tiksli informacija ir glaudus bendradarbiavimas tarp žurnalo redaktorių ir kraštų bendruomenių organizacijų valdybų sudaro būtinas sąlygas veiklos darnumui, PLB stiprėjimui ir išvengimui įvairių asmeninių neigiamybių. Suvažiavimas labai vertina PLB Valdybos ir redaktorių pastangas, kviečia PLB Valdybą ir "Pasaulio lietuvis" redaktorių kreipti į paminėtus reikalus tinkamą dėmesį ir ragina toliau testuoti šį labai reikalingą kultūrinį ir visuomeninį darbą. -

Apie Lietuvių kultūros institutą suteikė žinių jo vadovybės narys dr. Kaje-tonas J. Č e g i n s k a s. Institutas įsteigtas prieš porą metų. Tikslas - puoselėti lietuvių kultūrą ir supažindinti su ja svetimtaučius. Gautos patalpos Romuvoje (Hüttenfeld), kur pradėta steigti biblioteka ir archyvas. Šiemet gruodžio mėnesį įvyks antroji konferencija, kur bus skaitomos penkios mokslinės paskaitos.

Pasaulio LB Valdybos pirmininkas Vytautas K a m a n t a s pranešimą pradėjo padėka diplomatams už atsilankymą į suvažiavimą, o Zigmui Jurui - už jo suruošimą. Nušvietė PLB atsiradimą, pradėdamas nuo dr. Jono Šliupo 1885 įkurto "Visų lietuvininkų susivienijimo Amerikoje" ir bagdamas 1949 Vokietijoje VLIKO paskelbta Lietuvių Charta, kuri nustatė PLB pagrindus. Dabartine Valdybą sudaro 12 narių, vadovaujančių atskiroms sritims.

Kultūrinė veikla rūpinasi Vaclovas Kleiza. Remiamos menininkų gastrolės, rašytojų kelionės. Neseniai išleistas stambus V.Liulevičiaus veikalas apie išeivijos vaidmenį nepriklausomos Lietuvos atkūrimo darbe.

Švietimas yra kun. Antano Saulaičio rankose. Leidžiami vadovėliai ir kitos knygos lietuvių mokykloms, remiami lituanistiniai kursai ir seminarai, siunčiami mokytojai ir paskaitininkai į įvairius kraštus. Vykdamas V Pasaulio LB Seimo nutarimą, pasirašyta sutartis su Illinois universitetu steigti lituanistinę katedrą. Šiam reikalui lietuviams teks sutelkti 600.000 dolerių. Aišku, kad didžiąją šios sumos dalį suaukos JAV-bių lietuviai, bet ir kitur gyveną tautiečiai prašomi prisidėti.

Gyva PLB Valdybos ir politinė veikla. Valdyba bendradarbiauja su Lietuvos diplomatine tarnyba, Lietuvių informacijos centru New Yorke, su Pabaltiečių organizacija BATUNu, per kurią stengiamasi iškelti Pabaltijo dekolonizavimo klausimą Jungtinėse Tautose. Palaikomi santykiai su vadovaujančiom lenkų organizacijom, teigiama pasisakiusiom Vilniaus klausimu. Jos žada padėti netgi lietuviškų pamaldų Seinų katedroje klausimą spręsti.

Žydai vis nesiliauja kaltinę lietuvius bendradarbiavimu su naciais. JAV-bėse kai kuriems lietuviams keliamos bylos. PLB padeda atremti nepagrįstus kaltinimus.

Nesiseka glaudžiai santykiauti su VLIKu ir ALTa. Kol VLIKui vadovavo dr. J. Valiūnas, santykiai buvo geri, bet pradėjus pirmininkauti dr. Bobeliui, kilo nesantaika. Norima leisti politinį darbą dirbti BALFui, bet ne LB. Santykiams pagerėti teikia vilčių dr. Krivicko atėjimas į VLIKo Valdybą.

Atskiromis knygelėmis leidžiama Lietuvos pagrindžio spauda. Išspausdinti jau 8 leidiniai. Didėja PASAULIO LIETUVIO tiražas. Jis pasiekia lietuvius 35-se kraštuose.

PLB Valdybos metinė sąmata - 104.000 dolerių. Visų kraštų LB moka 15% savo krašte surinktų solidarumo įnašų. Pirmininkas prašė kasmet sumokėti statutinį mokestį.

PLB Valdyba įvykdė visus V-jo PLB Seimo nutarimus. 25-rių metų PLB veikla parodė, kad ji yra pasaulio lietuvių jungtis. Kiekvieno krašto LB atlieka svarbius uždavinius.

V PLJK Komiteto pirmininkė Violeta A b a r i ū t ė painformavo apie Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungą ir apie Kongresą. Jam ruošti Komitetą sudaro 13 asmenų, gyvenančių Kanadoje ir JAV-bėse. Kongresas prasidės Pasaulio lietuvių dienos baigiantis - 1983 liepos 1 Čikagoje Illinois universiteto rūmuose, kur jaunieji menininkai įrengs ir paveikslų parodą. Liepos 2 įvyks jaunųjų talentų vakaras Conrad Hilton viešbuty. Apie 800 lietuviško jaunimo stovykla nuo liepos 4 iki 10 Oberlin Koledže, irgi JAV-bėse. Studijų dienos vyks netoli Toronto esančiame Trent universitete Kanadoje nuo liepos 11 iki 20. Dalyvaus apie 200 jaunuolių. Savaitgalis - liepos 16 ir 17 - bus praleistas Toronte. Liepos 21 Kongresas persikels į Kanados sostinę Ottawą, kur iš įvairių šalių susirinkęs lietuviškas jaunimas lankys savų kraštų ambasadas, įteiks Kongreso nutarimus ir informuos apie padėtį Lietuvoje. Liepos 22 ir 23 bus spaudos konferencija prancūziškos Kanados sostinėje Montrealyje. Ten įvyks ir iškilmingas Kongreso uždarymas su koncertu ir banketu.

Europos jaunimui paskirtas toks atstovų skaičius: Vokietijai 10, Didž. Britanijai 6 ir Prancūzijai 4. Paliktos 4 laisvos vietos tiems kraštams, kur dar neveikia Lietuvių jaunimo sąjungos.

Rašytojas Eduardas C i n z a s iš Belgijos perdavė to krašto LB pirmininkės Stasės Baltus sveikinimus.

Po pranešimų aptarti svarbesni Europos lietuvių reikalai. "Europos lietuvių" leidėjai prašė daugiau rašyti tam savaitraščiui. VLB Valdybos pirmininkas V. Kamantas paaiškino, kaip "Pasaulio lietuvių" atsirado DBLS-gai nepalankus komentarėlis. N u t a r t a , kad Europos kraštų LB vadovų suvažiavimą 1983 sukviečia Vokietijos LB Valdyba XXX Lietuviškųjų studijų savaitės metu Augsburgėje.

Priimta ši r e z o l i u c i j a -

Europos kraštų LB vadovų suvažiavimas:

- 1) pritaria Lituanistikos katedros steigimui Illinois universitete Čikagoje JAV-bėse ir prašo visus Europos lietuvius talkos bei paramos PLB Valdybai sėkmingai šį projektą įgyvendinti;
- 2) skatina Europos lietuvius ateiti į talką aukomis ir ruoštis vykti į pasaulinio masto lietuvių šventą - Pasaulio lietuvių dienas, kurios vyks 1983 birželio 24 - liepos 4 dienomis Čikagoje, JAV-bėse. Jų apimtyje įvyks Pasaulio lietuvių bendruomenės VI Seimas, V Pasaulio lietuvių jaunimo kongresas, II Pasaulio lietuvių sporto žaidynės, "I Lituani" opera ir kiti kultūriniai bei visuomeniniai renginiai;
- 3) prašo Europos lietuvius daugiau remti EUROPOS LIETUVI straipsniais, žiniomis ir prenumeratomis. -

XXIX EUROPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ

1983 vyko rugpjūčio 15-22 netoli Londono Strawberry Hill universitetiniame miestelyje ir naudojosi St.Mary's College patalpomis ir įrengimais. Dalyviai apgyvendinti atskiruose kambariuose, maistas buvo sotus ir skanus.

Kiekviena diena pradėta šv. m i š i o m i s , kurias atnašavo tėv.marijonas dr.S.Matulis, Didž.Britanijos lietuvių sielovados vedėjas bei ŠALTINIO redaktorius ir salezietis tėv.Tasius Ereminas iš Italijos. Jie ir pamokslus kiekviena diena sakė. Gražiai giedojo besimeldžiantieji, palydimi vargonais prof.dr.Vytenio Vasyliūno.

Pirmą dieną (rugpj.15) vakare reprezentacinėje salėje, išpuoštoje dailiomis freskomis, gausiais anglų dailininkų paveikslų originalais bei brangiais kilimais, įvyko susipažinimo vakaras. Su 50 ankstyvųjų Studijų savaitės dalyvių supažindino Alina Grinienė iš Mūncheno, apibūdindama kiekvieną atskirai. Visi buvo pavaišinti vynu.

Oficialiai Savaitė atidaryta pirmadienį (rugpj.16) rytą didelėje universiteto auditorijoje, kurioje visa savaitė buvo skaitomos paskaitos. Atidarė Didž.Britanijos lietuvių sąjungos pirmininkas ir pagrindinis šios Savaitės organizatorius Zigmas J u r a s , pabrėždamas, kad susidomėjimas Studijų savaitėmis Britų saloje auga. Jos įeina į šio krašto lietuvių kultūros istoriją.

Lietuvos atstovas Didž.Britanijoje Vincas B a l i c k a s sveikinimo kalboje pastebėjo, kad Lietuvoje teberusena laisvės kibirkštis, iš kurios gali kilti gaisras.

Londono lietuvių parapijos klebonas kun.dr. S a k e v i č i u s priminė, kad lietuviai šiame krašte pradėjo kurtis prieš daugiau kaip šimtmetį. Lietuvoje nūn persekiojami uolieji krikščionys ir patriotai. Kviėtė pasinaudoti gyvenamų kraštų laisve tėvynės laisvės valandai priartinti. Didž.Britanijos lietuvių sielovados vadovas kun.dr. S. M a t u l i s sveikino šio krašto Lietuvių katalikų bendrijos vardu. Buvo sveikinimų ir raštu.

Pirmą Savaitės paskaitą apie skausmą ir kančią Maironio gyvenime ir patriotinėje lyrikoje skaitė Frankfurto universitete lietuvių kalbą dėstęs Vincas N a t k e v i č i u s . Jį auditorijai pristatė ir paskaitą bei diskusijas moderavo dr.Kajetonas J.Čeginskas iš Mūncheno.

Maironis savo patriotine lyrika nulėmė mūsų tautinį atgimimą. Tautinės sąmonės žadinimu jis atsistojė šalia Bsanavičiaus, Kudirkos ir kitų didžiųjų mūsų tautos vyrų. Šiandien Lietuvai nebereikia tautinės sąmonės žadintojų, bet reikia kas palaikytų laisvės viltį. Maironio eilės vėl pasidarė aktuales. Poetas tėvynėje dainuojamas ir deklamuojamas, nes skausmas ir kančia dėl Lietuvos nelaimių vėl slegia tautą.

Prelegentas nupasakojo Maironio biografiją, pateikdamas daugumai klausytojų iki šiol nežinotų faktų ir surišdamas juos su jubilieato kūryba, ypač su dėstoma tema. Tėvynės nedalia poetas užjautė ir dėl jos kentėjo. Tas motyvas raudonu siūlu eina per visą jo kūrybą.Lietuvos nepriklausomybės atsta-

tymas ir valstybės atkūrimas, rodos, turėjo sukelti neribotą poeto džiaugsmą. Maironis džiaugėsi, bet jo džiaugsmas nebuvo bekraštis. Poetas buvo romantikas idealistas. O jaunoje Lietuvoje netrūko ir šešėlių. Tai ir vėl kėlė jam skausmą ir nusivylimą. Čia prelegentas perskaitė 1932 skausmo skundo eilėraštį, leista paskelbti tik po autoriaus mirties.

1903 Maironis buvo pakeltas į kanauninkus, 1911 - į prelatus, prieš mirtį Vatikanas suteikė jam protonotaro titulą, bet vyskupo sosto taip ir nepasiekė. Ambicingas ir labai nusipelnęs dvasiškis, koks buvo Maironis, nepasiskyrimą jo vyskupu juto kaip nuvertinimą.

Maironio kelias į poetus buvo sunkus. Lietuvių literatūroje trūko poezijos pavyzdžių: turėjo pats laužti ledus, pats viską pradėti. Nepriklausomoje Lietuvoje, estetizmo vėjams papūtus, kai kurie rašytojai bei poetai (Balys Sruoga, Antanas Venclova) bandė Maironį nuvertinti.

Maironio žvaigždė vėl skaisčiai suspindėjo II pasaulinio karo metu ir po jo. Tautai vėl prireikė idėjų, stiprinančių sunkiomis priespaudos valandomis. Jų gausu Maironio kūryboje. Pokario metai yra triumfinis Maironio grįžimas į tautą. Jo eilėraščiai vėl visuotinai deklamuojami ir dainuojami. Net sovietiniai lietuvių literatūros vertintojai, kaip Zaborskaitė, iškelia Maironį į tinkamą aukštį. Tik ji bando atsieti poetą nuo krikščionybės, savo citatose kai ką išleisdama ir tuo klastodama jo kūrybą.

Po paskaitos savo išpūdžius apie Maironį kaip žmogų papasakojo tie klausytojai, kuriems teko asmeniškai su juo susitikti, jo paskaitą klausyti.

Antroji, jau popietinė, pirmadienio paskaita buvo Birutės Saldutkienės iš Vašingtono apie gintarą. Moderavo Alina Grinienė. Abi pasipuošusios gausiais gintarais.

Mes, pabaltiečiai, esame įprate gintarą laikyti Baltijos jūrų dovana mūsų tėvynėms ir gintarinius dirbinius - tautiniais puošmenimis. Taip iš tikro ir yra. Bet iš paskaitos paaiškėjo, kad ir kitos tautos gintaro turi. Jis užtinkamas visuose žemynuose ir taip pat branginamas. Jo yra labai daug rūšių. Gintarą mini raštai jau X a. pr. Kristų. Kinai irgi pr. Kristų jau gamino gražias vazas iš dirbtinio gintaro, kurį labai sunku atskirti nuo tikro. Ir Lietuvoje gintaras užtinkamas nuo IX a. pr. Kristų, daugiausia kapuose. Turtingiausi gintaro telkiniai randami Baltijos pakraščiuose.

Kas gi iš tikro yra gintaras? Tai amžių slinktyje suakmenėję sakai. Juose yra užsilikusių įvairių gyvūnų ir augalų, gyvenusių prieš milijonus metų, ir yra gera tyrimo medžiaga biologams, botanikams, geologams ir kitiems mokslininkams. Gintaro amžius skaičiuojamas milijonais metų: nuo 30 iki 80 milijonų. Jis yra įvairių spalvų, kurias keičia. Sendamas tamsėja. Apie gintarą sukurta plati mokslinė ir grožinė literatūra lietuvių ir kitomis kalbomis. Susidomėjimas gintaru kasmet auga ir jo kainos kyla.

Po paskaitos prelegentė atsakinėjo klausimus. Buvo iškabinusi pasaulio ir Lietuvos žemėlapius, kuriuose sužymėtos gintaru turtingiausios vietos.

Vakare visi Studijų savaitės dalyviai buvo anglų pakviesti į žymaus Londono saksofonų kvarteto (London Saxofon Quartet) koncertą didžiojoje Kolegijos salėje. Koncertas truko dvi valandas su pertrauka. Orkestro muzikantai vienas po kito su anglišku humoru išsamiai apibūdino jų grojamus dalykus, supažindindami klausytojus su pirmaujančia saksofono muzika nuo jos atsiradimo iki šių dienų.

Antradienis (rugpj.17) pradėtas dr. Aleksandro Štromo paskaita apie Lietuvos inkorporavimą į Sovietų Sąjungą istorijos ir teisės požiūriu. Moderavo dr. Stasys Kuzminskas, abu - prelegentas ir moderatoriumas - iš Anglijos.

Pirmiausia paskaitininkas išryškino, kaip Lietuvos okupacija buvo paruošta 1939 Stalino-Hitlerio paktu, kaip sovietai prievartavo ir pagaliau kariškai okupavo vieną po kitos visas tris Pabaltijo šalis. Yra istorikų, manančių, kad jei Pabaltijo klausimas būtų kitaip išspręstas, nebūtų kilęs nei II pasaulinis karas.

Stalinas savo politika stengėsi įverti Vokietiją ir karą su Vakarų sąjungininkais, o pats likti stebėtoju. Prelegentas pabrėžė pabaltiečių vieningumo stoka, ginantis nuo Maskvos agresijos. Sovietai galėjo be didesnio pasipriešinimo kiekvieną atskirai, pagal iš anksto apgalvotą planą, prievartauti Estiją, Latvija ir Lietuvą. Netgi kai Suomija ginklu pasipriešino sovietų invazijai, nesurasta bendra pabaltiečių kalba.

Sovietų pasirošimą okupuoti Pabaltijį ir jo okupavimą bei įjungimą į Sovietų Sąjungą dr. Štromas suskirstė į tris tarpsnius. Iš pradžių Maskva vedė derybas su anglais ir prancūzais. Kai jie nesutiko atiduoti Pabaltijo rušams, Stalinas pasirašė sutartį su Hitleriu ir priverė Estiją, Latvija bei Lietuvą išileisti Raudonosios armijos bazines. Pradėjo karą su Suomija.

Antrasis Pabaltijo tragedijos aktas prasidėjo 1940 kovo mėn. Sovietai diplomatinėmis ir propagandinėmis priemonėmis ėmė pulti Pabaltijo valstybes, ypač Lietuvą, brutaliai atmesdami visus pasiteisinimus ir geros valios rodymus.

Trečiasis tarpsnis - Pabaltijo okupavimas ir jo priverstinis įjungimas į Sovietų Sąjungą.

Prelegentas suminėjo kai kuriuos teisinius Lietuvos okupacijos aspektus. 1940 birželio 15 Raudonoji armija peržengė Lietuvos sieną. Tuo pat metu į Vokietiją pasitraukė prezidentas Antanas Smetona, paskirdamas prezidento pareigas eiti ministerį pirmininką Merkį. Merkys ministru pirmininku paskyrė Paleckį ir perleido jam prezidento pareigas. Pagal Lietuvos konstituciją tos teisės jis neturėjo. Todėl Paleckio kaip prezidento pasirašyti aktai yra niekiniai. Toje vietoje nutrūksta Paleckio ir visų Lietuvos okupacinių vyriausybių teisėtumo siūlas.

Baigdamas dr. Štromas pabrėžė, kad Hitlerio ir Stalino 1939 ir 1940 sandėriai, liečią Pabaltijį, formališkai yra negaliojantys, nes jie Vokietijos, nebuvo ratifikuoti, nekalbant apie moralinius tų sutarčių pagrindus.

Prelegentas turėjo atsakyti daugelį klausimų. Išsivystė gyvos diskusijos, ypač bandant nustatyti 1941 sukilimo konstitucinę reikšmę.

Antrasis, jau popietinis, antradienio paskaitininkas buvo dr. Stasys K u z m i n s k a s iš Didž. Britanijos. Auditoriją su juo supažindino Didž. Britanijos lietuvių veikėjas Petras Varkala. Prelegentas kalbėjo apie Vakarų ir Rytų pasaulio politikos raidą.

Akivaizdžiausia šiuometinė apraiška yra ūkinė krizė ir iš jos išplaukiantis nedarbas. Jis nėra laikinas. Žmonės turi perdaug laisvo laiko ir nežino ką veikti. Prancūzai yra įkūrę net ministeriją laisvalaikiui formuoti. Blogėja ūkiniai santykiai tarp JAV-bių ir Europos ir net tarp atskirų Bendrosios Europos Rinkos narių. Prezidento Reagano administracija paėmė griežtą liniją sovietų atžvilgiu ir tai išgąsdino europiečius, nes jaučiasi kariškai silpni. Dabar JAV-bės turbūt pradės ginkluoti Europą, kas labai nepatinka sovietams. Žmonės gyvena baimėje. Kokia bus toje atmosferoje išaugusi karta? Viešintelė išėitis iš šios slogios padėties - evoliuciniai ar revoliuciniai pasikeitimai Sovietų Sąjungoje. Tik ne atominis karas.

Per diskusijas klausytojai pastebėjo, kad šių dienų politinio ir ūkinio gyvenimo objektyvus vertinimas neduoda pagrindo tokioms pesimistinėms išvadoms, kokias padarė prelegentas.

Didž. Britanijos lietuvių grupė suruošė porą renginių šalia oficialios Lietuviškųjų studijų savaitės taip pat St. Mary's kolegijos patalpose. Antradienį popiet jie pakvietė į literatūros vakarą ir foto nuotraukų bei lietuviškų pašto ženklų parodą. Iš Lietuvos gautas meniškasis nuotraukas išstatė dipl. inž. Rostis B a u b l y s . Jis atidarė ir literatūros vakarą. Tikrai artistišškai K. Barėno novelę Išsvajotąją (The Dream Girl) ir ištraukė iš Ed. Cinzo novelės Katė ir žmogus (The Cat and The Man) skaitė pirmą kartą girdima Londono teatro aktorė Živilė Š l e k y t ė . Nuo jos neatsilikė ir poetė Eglė J u o d v a l k ė . Vlado Šlaito, kuris negalėjo atvykti dėl sunegalavimo, eilėraščius Iš vienuoliško dienoraščio deklamavo dailininkė

Elena G a p u t y t ė . Po rečitalių vyko laisvas pokalbis su kūrėjais. Iš Kazio B a r ė n o pasipasakojimų išryškėjo, kad jis pradėjo rašinėti būdamas jaunas, tačiau brandesnius kūrinius parašė sulaukęs vyresnio amžiaus. Rašė fabrike. Sako, dirbant fizinį darbą, pradeda geriau veikti pailsėjusi galva. Ilgą laiką buvo "Europos lietuvių" redaktoriumi, bet nemanu, kad žurnalistinis darbas būtų pakenkęs grožinei kūrybai. Eduardui C i n z u i kurti reikalinga vienuma. Kai rašo, net ir kate iš kambario išveja. Gyvena tame pasaulyje, kurį aprašo savo veikaluose. Poetė Eglė J u o d v a l k ė rašo visur ir visada, kada tik švysteli gera mintis: radijuje, autobuse ir kitur. Darbas radijuje kenkia kūrybai.

Į šią Lietuviškųjų studijų savaitę buvo žadėjęs atvykti kuris nors iš Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto vadovų. Niekam neatvykus, pranešimą apie VLIKą padarė jo atstovas Didž. Britanijoje Zigmąs J u r a s . VLIKą sudaro 15 lietuvių politinių partijų bei grupių, kurių kiekviena pasiunčia po tris narius į VLIKO Tarybą. VLIKO veiklą finansuoja Tautos fondas. Tarp VLIKO ir PLB vadovybių dabar santykiai šalti, tačiau Didž. Britanijos lietuvių sąjunga palaiko santykius su abiem. Politinis darbas dirbamas per DBL Sąjungą. Geri ryšiai su Didž. Britanijos parlamentu ir Lordų rūmais. DBLS yra įsijungusi į keletą įtakingų tarptautinių grupių šiame krašte ir aktyviai jose reiškiasi. Ruošiami politiniai seminarai ir susitikimai su įtakingais politikais.

Papildydamas pranešėją, dr. Štomas pastebėjo, kad VLIKas turi labai didelį autoritetą Lietuvoje. Tuo pasirūpino sovietinė propaganda, nuolat puldinėdama VLIKą. Kai kurie klausytojai atkreipė dėmesį į VLIKO atliekamą vertingą informacinį darbą. VLIKas vertingas ir kaip lietuvių politinės vienybės simbolis.

Trečiadienį (rugpj. 18) rytą paminėtas Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos dešimtmetis dr. Kajetono J. Č e g i n s k o paskaita. Ją moderavo ir prelegentą pristatė kun. dr. S. Matulis.

Paskaitą dr. Čeginskas pradėjo žurnalo Soviet Analyst pasakymu, kad lietuviams daug svarbiau LKBK dešimtmetis, negu Sovietų Sąjungos šešiasdešimtmetis, ir Lietuvos pagrindžio leidinio AUŠROS tvirtinimu, kad tai dešimtmetis, kurį minės šimtmečiai. LKBK skirta žmonėms tėvynėje, bet žmonės ji pasiekia daugiausia iš užsienio. Nežinome kaip atrodo to laikraščelio originalas. Skaitytojai gauna tik jo nuorašus ar nuorašų nuorašus. Per 10 metų pasirodė 50 numerių, vidutiniškai po 5 numerius per metus. Pradėta leisti 1972 kovo 19. Turinį sudaro kruopščiai patikrinti duomenys ir dokumentai. Keliama teisėti tikinčiųjų reikalavimai. Redaktoriai ir leidėjai iki šiol paliko nežinomi. Redaktoriai dažnais atvejais ir savo bendradarbių nežino. Nuo 14 Nr. LKBK įsivedė pastovius skyrelius. Pagrindiniai skyriai pavadinti - žinios iš vyskupijų, Sovietinėje mokykloje ir t.t.

Vieną savo paskaitos dalį prelegentas pavadino - Iš LKBK archyvo. Čia jis klausytojus supažindino su įdomesniais LKBK numeriais, juos cituodamas ar pateikdamas santraukas. Baigdamas pastebėjo, kad šiandien LKBK nebėra vienintelis lietuvių pagrindžio leidinys, bet buvo ir paliks pirmasis. Lieka tik padėkoti Aukščiausiam už jo globą, o KRONIKOS leidėjams ir bendradarbiams - už drąsą ir pasiaukojimą.

Paskutinę dieną, įvertinant Studijų savaitės darbus, priimtas šis sveikinimas:

- XXIX Europos lietuviškųjų studijų savaitės dalyviai, susirinkę iš 9-ių Vak. Europos šalių ir užjūrio Anglijoje, išklause pranešimą apie LIETUVIŲ KATALIKŲ BAŽNYČIOS KRONIKOS dešimtmetį, reiškia gilią pagarbą ir meilę Kronikos leidėjams, redaktoriams ir bendradarbiams, o ypač tiems, kurie nukentėjo, remdami šį nenuslopinamą tautos sąžinės balsą. Dėkojame Viešpačiui už praėjusį LKBK dešimtmetį, prašome palaimos visiems, nuo kurių priklauso, kad Kronika, kaip iki šiol, toliau sėkmingai faktų kalba skelbtų Lietuvos katalikų Bažnyčiai daromas skriaudas ir liudytų pasauliui nepalaužiamą lietuvių tikėjimą ligi galutinės tiesos ir teisės pergalės mūsų tėvynėje. -

Ketvirtadienį (rugpj.19) rytą kun. Augustinas R u b i k a s iš Memminge-
no statė klausimą - Ar yra velnias? - ir kalbėjo apie pikto problema teo-
logijoje. Moderavo dr. Jonas Norkaitis.

Nors prelegentas negalavo, bet linksmo humoro jam ir šikart netrukėjo. Pra-
dėjo mūsų tautosakos pasakojimais apie velnius, kur jie visokių pokštų iš-
krečia, ir taip pamažu priėjo prie rimtų teologinių svarstymų, kurių tiks-
lią santrauka neįmanoma pateikti. Pasitenkinsime tik būdingesnėmis nuotrū-
pomis.

Apie velnią kalba Šv. Raštas ir kitos ano meto knygos. Buvo siūloma nuo to
žodžio atsisakyti, pakeičiant jį blogiu, nuodėme. XVI a. velnias ir buvo
suprantamas kaip įvairių ydų ir apskritai blogio personifikacija. Bet kas
gi yra blogis? Koks jo santykis su žmogumi? Em. Kantas teigė, kad blogis nėra
žmogiškos prigimties dalis. Tad jo reikia jį ieškoti moralinėje, ne fizi-
nėje ir ne psichinėje plotmėje.

Blogiui priešpastatomas gėris. Dievas yra vien gėris, be jokios blogio
priemaišos. Ir viskas, ką Dievas į buvimą pašaukia, yra tik gėris. Blogio
šaknis ne ontologijoje, bet istorijoje. Teilhard de Chardin pastebėjo, kad
evoliucionuojamčiame pasaulyje blogis neišvengiamas. Šv. Raštas kalba apie
sandorą tarp Dievo ir žmonių, tarp Kūrėjo ir laisvo kūrinio. Jame velnias
ir šėtonas minimi maždaug po 30 kartų. Bet Šv. Raštas yra Dievo, ne velnio
apsireišimo knyga. Pagal evangelistus, velnias nėra vien gėrio stoka. Tai
kas tada jis yra? Velnias nėra mums apsireišęs. Velnias tik pasireiškia,
bet ne apsireiškia.

Jieškant atsakymo į klausimą kas yra velnias, iškyla kiti klausimai: ar
velnias nėra žmogaus daromo blogio suasmeninimas, ar jis yra asmuo? Vel-
nias yra asmenybė griauantis pradą. Velnias žmogų nuasmenina. Teologas
Ratzinger sako, kad velnias yra asmens žlugimas. Tarp Aš ir Tu yra tarpinė
ardanti neapčiuopiama jėga. Žmonių santykiuose pasireiškia baisūs žiauru-
mai. Čia prelegentas supažindino su Tūbingeno universiteto profesoriaus
Blocho pasakojimais apie nacių ir bolševikų žiaurumus ir su sukrečiančiu
gen. Raštikio šeimos likimu. Jis priminė ir Kulakowskio knygą "Pokalbis su
velniu".

Išvada - žmonių santykius ardo nenugalima jėga, kurią gali nugalėti tik
aukštesnės dieviškos jėgos. Krikščionys tiki Dievą, bet ne velnią. Čia žo-
dis tikėti reiškia ir pasitikėti. Paskaitą prelegentas baigė klausimu -
jei nėra velnio, tai kam reikalingos krikščioniškos religijos?

Į diskusijas įsijungė daug dalyvių, daugiau klausdami, negu savo nuomones
reikšdami.

Po ne teologams gan sunkiai įkandamos kun. A. Rubiko paskaitos ir įtampaus
Europos kraštų LB vadovų suvažiavimo (žr. 1-4 psl.), puošnioje St. Mary's
kolegijos salėje vakare vykęs Violetos R a k a u s k a i t ė s lietuvių
estradinės muzikos koncertas buvo tikra atgaiva. Susirinko apie šimtinė
klaudytojų. Dainininkė pasisakė dar nespėjusi kaip reikiant atsikvėpti po
didelių gastrolių JAV-bėse ir iš Folkloramos Winnipege, Kanadoje, kuri
truko daug dienų. Ir čia ji padainavo folkloramos atidaryme dainuotą ir
didelį pasisekimą turėjusią "Kol žemė sukasi ratu".

Savo rečitaliui Violeta parinko tokias dainas, kurios atspindėjo Lietuvos
estradinės muzikos raida. Iš pradžių buvo dainos apie tėvyne, jos gamtą ir
grožį. Toliau vyraujantis motyvas buvo meilė.

Per koncertą įteikta 1.000 dolerių Eugenijaus Kriaučeliūno vardo premija
lietuvių jaunimo laikraščelio anglų kalba LYNES redaktoriui Vidui P u o -
d ž i ū n u i . Premiją asmeniškai įteikė iš Čikagos atskridusios velionio
Eugenijaus motina Irena Kriaučeliūnienė su dukra, įteikimą palydėdamos gra-
žiomis kalbomis.

Po pertraukos Violeta pakiliai ir raiškiai dainavo trankesnes paskutiniųjų
metų B. Gorbulskio, Vyt. Telksnio, Miko Vaitkevičiaus ir kitų dainas. Pasku-
tinę dainelę - Saulėlydis tėviškėje - klausytojai priprašė pakartoti.

Penktadienis (rugsj.20) pradėtas Lietuvos atstovo prie Šv.Sosto Stasio L o z o r a i č i o , jun., paskaita apie politiną veiklą krašte ir emigracijoje. Moderavo dr.A.Kušlys iš Šveicarijos. Paskaitos tikslas, anot prelegento, paberti keletą minčių ir iššaukti diskusijas.

Britų konservatorių grupė pateikė Europos tarybai Strassburge rezoliucija, reikalaujančią laisvo valdymosi formos pasirinkimo Pabaltijo tautoms. Referentu išrinktas žinomas politikas Otto von Habsburg. Pranešima jis jau paruošė. Netrukus rezoliucija svarstys Europos parlamentas. Nuotaika palanki, bet rezoliucijos priėmimas nėra tikras. Reikia visiems pabaltiečiams sukrusti, prašant savų kraštų atstovus balsuoti už rezoliucija.

Didelį dėmesį sukėlė Šv.Tėvo ir Prancūzijos prezidento Mitterant pasisakymai prieš Jaltos nutarimus. Kas iš tikro buvo tie Jaltos susitarimai? Juose nėra nieko apie Europos padalijimą. Negali būti kalbų apie jų galiojimą.

Šviesus spindulys politikos padangėje yra buvusio JAV-bių prezidento Carterio nutarimas, įgalinantis išlaikyti Lietuvos diplomatinės tarnybos testinumą. Prelegentas papasakojo, su kokiais sunkumais prieš kiek laiko buvo susijęs ir jo priėmimas atstovauti Lietuvai Vatikane. Šv.Sosto sutikimas buvo gautas tik lietuvių organizacijoms spaudžiant. Diplomatinės tarnybos reikšmė kovoje už Lietuvos laisvę didelė.

Kalbėdamas apie santykius su lenkais, pastebėjo, jog tai neliečia popiežiaus. Nors Šv.Tėvas yra lenkas, bet kaip popiežius yra Katalikų Bažnyčios galva ir visais vienodai rūpinasi. Klaidinga būtų manyti, kad mūsų ginče su lenkais jis palaikys lenkus. Tačiau pačiuose lenkuose priešiškus Lietuvos ir lietuviams nėra išnykęs. Labai opus Vilniaus vyskupijos Lietuvai priskyrimo klausimas. Tai parodė ir vėlyvesnės diskusijos, kur jis buvo aptartas iš visų pusių.

Lietuvos gyvenimo stebėtojai svetimtaučiai teigia, kad lietuviai didesni nacionalistai už rusus. Lietuviai stengiasi visur pirmauti. Jie nepaprastu užsispyrimu kelia gyvenimo lygį, darydami pažangą. Toks aktyvumas yra nepriklausomos Lietuvos palikimas.

Santykių palaikymas su Lietuvoje gyvenančiais giminaičiais yra girtinas. Bet reikia padėti visai Lietuvai, ypač už ją nukentėjusiems. Pogrindžio spauda nubrėžė liniją tarp Lietuvos priešų ir draugų. Negalima stovėti abiejose pusėse. Negalima spausti rankos Lietuvos budeliams.

Išsilaisvinimo vilčių lietuviams teikia sovietų imperijos žlugimas. Jį gali paspartinti satelitinių kraštų sustiprėjimas. Skleistinas šūkis - jei nori išvengti atominio karo, remk sovietų pavergtas tautas.

Užsieny veikia Lietuvos diplomatinė tarnyba. Diplomatinės istorija nežino atsitikimo, kad okupuotų kraštų atstovai būtų taip ilgai pripažįstami. Reikia ir toliau stengtis tą padėtį išlaikyti. Turime išverti bent 5 minutes ilgiau už priešą.

Per diskusijas svarstyta Vilniaus diecezijos įjungimo į Lietuvos bažnytinę provinciją galimybė ir kt.

Antroji penktadienio paskaita buvo irgi politinė. Apie Lietuvos pilietybę - visuomeninius, politinius ir teisinius jos aspektus aiškino dr.Aleksandras Š t r o m a s , dėstęs Bradfordo ir Sanfordo universitetuose politinius mokslus. Moderavo dr.Dargužas iš Šveicarijos.

Anot paskaitininko, kai Maskvos imperija ims braškėti, visu aštrumu iškils pilietybės klausimas. Lietuvių svajonė yra išvaryti rusus, kad savame krašte galėtų patys laisvai tvarkytis. Net ir lietuviai komunistai pritaria šūkiui - Lietuva lietuviams. Žmonių nuomone, nepriklausomybė atstačiusios Lietuvos pilietybės klausimas turės būti sprendžiamas etniniu pagrindu. Vakarų valstybės vadovaujasi daugiausia teritoriniu pagrindu. Kaip suderinti tuos du principus? Vladimiro kalėjimo politiniai kaliniai rusai su Bukovskiu priešaky 1976 gruodžio 1 siūlė vykdėti referendumą visose Sov.Sąjungos respublikose. Kitų tautybių politiniai kaliniai su tuo sutiko. Ruošiant naują sovietų konstituciją, 1977 gegužės 1 jie pasiūlė konstitucinei komi-

sijai įvesti sovietinių respublikų pilietybę. Naujoje konstitucijoje numatyta bendra Sovietų Sąjungos pilietybė.

Lietuvos pilietybės 1939 įstatymas taikė atskirus kriterijus lietuviams ir svetimtaučiams. Vienas lietuvis, atvykęs į Lietuvą, turėjo teisę gauti Lietuvos pilietybę. Po 1940 liepos mėn. į Lietuvą atvykę asmenys Lietuvos pilietybės neįgijo. Dabar visi lietuviai, gyvenantys svetur, jei yra išsigiję gyvenamo krašto pilietybę, neteko Lietuvos pilietybės. Kaip turės būti sprendžiamas Lietuvos pilietybės klausimas po nepriklausomybės atgavimo? Prelegentas manė, jog tokie kriterijai nebūtų priešingi Lietuvos žmonių nusistatymui ir atitiktų laiko bei teisingumo reikalavimus. Turėtų būti pakoreguotas Lietuvos pilietybės 1939 įstatymas. Pilietybę turėtų tuoj gauti visi į Lietuvą sugrįžę lietuviai. Tas principas buvo ir 1939 įstatyme. Reiktų numatyti galimybę prašymą atmesti (tos galimybės 1939 įstatymas nenumatė), nurodant priežastį, ir jį atmetus, paprašyti aplikantą Lietuvą apleisti. Norintiems Lietuvoje kurtis, reiktų suteikti pilietybę palengvintomis sąlygomis, nustatant trumpesnę negu 10 metų išgyvenimo laiką ir pan.

Per diskusijas, atsakinėdamas į gausius klausimus, dr. Štromas papildė savo paskaitą. Klausimą, kas yra etninis lietuvis teisiniu požiūriu, prelegentas paaiškino, kad sovietiniuose pasuose įrašoma tautybė. Tai yra nurodymas į žmogaus kilmę. Ar kolaborantams lietuviams irgi suteiktina pilietybė? Nusikaltėliai turės atsakyti teisme. Turėtų būti nubausti visi kolaborantai, kurie laužė dargi sovietinius įstatymus, ypač lietuviai, kenkę asmenims už laisvą mintį, religiją, savos tautos išpažinimą, dalyvavę valdžios vykdomuose egzekuciniuose veiksmuose ir pan. Lietuvos įstatymai turėtų vengti kolektyvinės atsakomybės, pav., nusikaltėliais laikyti visus komunistus.

Vėlyvą popietę vietos bažnyčioje aukšto lygio vargonų koncertą davė žymus tos muzikos interpretatorius prof. dr. Vytenis V a s y l i ū n a s. Dėmesingiems klausytojams jis pagrojo Bacho bei Brahms'o preliudus ir fugas ir Mendelsohn Bartholdy sonatą d-moll.

Prof. Vasyliūnas vargonavo ir tuoj po jo koncerto kun. dr. S. Matulio su tėvu T. Ereminu už Lietuvą aukotose šv. mišiose. Tėv. Matulis savo pamoksle pranešė, kad šiandien už Lietuvą meldžiasi ir visa Didž. Britanijos lietuvių katal. bendrija. Priminė LKB Kroniką ir naujų Lietuvos vyskupų paskyrimą. Tai yra ženklas, kad Šv. Tėvas mūsų neužmiršta. Perskaitė ta proga popiežiaus į Lietuvą pasiųstą telegramą. Maldos skaitytos iš Sibiro lietuvių maldaknygės. Per pamaldas giedojo brandi solistė iš JAV-bių Laima S t e p a i t i e n ė Čiurlionio ir savo į lietuvių kalbą išverstas Schuberto bei Francko giesmes.

Tradicija yra tapęs Studijų savaičių paprotys paskutinę vakarienę ruošti iškilmingą. Tik šiemet ji buvo surengta ne šeštadienį, bet penktadienį. Iškilmingumo tikrai netrūko: ir valgiai buvo skanūs ir gausūs, ir vynas geras, ir valgytojai nepuikūs. Gerą nuotaiką dar pakėlė linksmas kun. Aug. Rubiko pasakojimas apie dzūką, suvalkietį, žemaitį ir velnią. Rimas kalbas pasakė St. Lozoraitis, jun., ir Vyt. Kamantas.

Šeštadienį (rugpj. 21) programa buvo tęsiama. Ilgą pranešimą apie PLB Valdybos darbus, pavadintą Pasaulio LB šeima, pateikė jos pirmininkas Vytautas K a m a n t a s. Moderavo DBLS pirmininkas Z. Juras, pirma supažindinęs su savo vadovaujamos organizacijos veikla. V. Kamanto pranešimas buvo tąsa ar papildymas Europos kraštų LB vadovų suvažiavime pateiktos apžvalgos.

PLB pagrindinis siekis - apjungti visus lietuvius ir padėti Lietuvai atgauti laisvę, išlaikant tautinį sąmoningumą. Nupasakojo užsienio lietuvių apjungimo idėjos gimimą prieškariniais laikais ir jos įgyvendinimą PLB įsteigimu po pastarojo karo. Išvardijo visus buvusius PLB Valdybos pirmininkus. Dabartinė Valdyba vykdo V PLB Seimo nutarimus, vadovaudamasi PLB konstitucija. Posėdžiauja kas mėnesį ar kas antrą. Jau turėjo 40 posėdžių. LB veikia 18 kraštų, bet ne visur tuo vardu. Argentinoje ji vadinasi ALOSTA - Argentinos lietuvių organizacijų spaudos taryba, Urugvajuje - Lietuvių

kultūros draugija, Didž. Britanijoje - Lietuvių sąjunga ir t.t. Jos visos sudaro bendrą PLB šeimą. Suminėjo kiekvienos šalies ryškiuosius veiklos bruožus.

PLB Valdyba didžiausią dėmesį skiria kultūrai ir švietimui, bet nevengia ir politinės veiklos, kurią nusistačiusi dar stiprinti. Valdybos nariai perkrauti darbu.

Žurnalisto Isako Kaplano pastangomis ir pagalba olandai suorganizavo balsingą okteta, dainuojanti lietuviškas dainas. Kaplanas buvo numatęs dalyvauti Studijų savaitėje ir iš magnetofono pademonstruoti olandų dainavimą. Jam sunegalavus, su olandų DAINOS choro mūsų liaudies dainų interpretavimu supažindino Eglė Juodvalkė.

Popiet buvo diskusijos dėl PLB Valdybos pirmininko Vyt. Kamanto pranešimo. Užgriebta daug klausimų. Iš įvairių pusių aptartas Lituanistinės katedros steigimas, lietuviškų mokyklų padėtis ir ateitis, PASAULIO LIETUVIO, turinčio 3.500 skaitytojų, turinys ir leidimo finansavimas, PLB Valdybos lėšos, Lietuvių dienos 1983, PLB Valdybos, ALTOS ir VLIKO santykiai ir t.t.

Prieš vakarieną dar spėta susiburti ir įvertinti šią Studijų savaitę. Moderavo M. Bajorinas. Rasta, kad vieta Stud. savaitėi buvo ideali. Organizatoriai pasižymėjo paslaugumu ir vaišingumu. Suartėta su Didž. Britanijos lietuvių veikėjais, nors pasigesta gausesnės vietos tautiečių dalyvavimo. Paminėtos kelios sukaktys. Posėdžiavo Europos kraštų LB ir jaunimo vadovai su pirmininkais iš centrų, ateitininkai, Europos lietuvių fronto bičiuliai. Įdomi buvo ir kitų rengėjų suruošta literatūrinė popietė ir anglų mokslininkų paskaitos apie Lietuvą. Puiki buvo iškyla į Londoną su nuoširdžiu priėmimu ir šaunia vakariene Lietuvių namuose.

Pageidavimai ateičiai: Reiktų anksčiau paskelbti Stud. savaitės programą. Paskaitininkai turėtų pateikti savo paskaitų kopijas ar bent santraukas. Gal geriausia būtų, jei savo paskaitas moderuotų patys paskaitininkai. Pageidautina iškylą į tolimesnes vietas. Ruoštinės dailininkų parodos. N u t a r t a : XXX jubiliejinę Europos lietuvių studijų savaitę rengti 1983 liepos 24-31 Augsburgėje, Vak. Vokietijoje. Kaina - 50 DM už parą. Organizatoriais išrinkti: Alina Grinienė, kun. Aug. Rubikas, dr. Kajetonas Čeginskas, Vincas Natkevičius, Jūratė Barasaitė, Vingaudas J. Damijonaitis ir Andrius Šmitas.

Vakare koncertų salėje įvyko tradicinė t e v y n ė s v a l a n d ė l ė. Pravedė poetė Eglė Juodvalkė. Pastebėjo, kad šiemet susilaukė jubiliejų lietuviai klasikais: Antanas Vienuolis, Vincas Pietaris, Antanas Baranauskas, Krėvė-Mickevičius ir Maironis-Mačiulis. Jie bus paminėti jų kūrybos interpretavimu.

Prof. dr. Vytenis Vasyliūnas paskambino Čiurlionio "Bėkit bareliai". Krėvės "Dainą apie arą" skaitė Živilė Šlekytė. Kęstutis Ivinskis, prisitardamas gitara, recitatyvu padainavo Maironio "Aš norėčiau prikelti" ir "Spjauk, draugužėli". Vietinė solistė Vida Gasperienė padainavo Naujalia, Šimkaus ir Gruodžio komponuotas Maironio dainas.

Po pertraukos, prof. Vasyliūnui pianinu improvizuojant, Saulius Kubilius iš Romos paskaitė Vienuolio "Prakeiktus vienuolius". Juodvalkė, Kubilius ir Ivinskis, retkarčiais įsijungiant ir klausytojams, padainavo Maironio "Oi neverk, motušėle". Eglė Juodvalkė pateikė lietuviškų vestuvių ištrauką iš Pietario romano "Algimantas".

Solistė Laima Stepaitytė iš JAV-bių padainavo Sodeikos, Gailevičiaus ir Gudauskienės komponuotas Bern. Brazdžionio dainas. Tuo buvo paminėtas ir šio poeto jubiliejus. Solistėms akompanavo dr. Vasyliūnas.

Visa programa buvo aukšto lygio. Abi prozos skaitytojos - Živilė Šlekytė ir Eglė Juodvalkė - yra aktorės. Nuo jų neatsiliko ir Saulius Kubilius. Po koncerto klausytojai neskubėjo skirstytis, vis dainuodami Maironį. Užbaigai sugiedotas Lietuvos himnas.

Rytojaus dieną - sekmadienį - beliko tik dar kartu visiems pasimelsti, papietauti, atsisveikinti ir... išsiskirstyti.

M a i r o n i o s u k a k č i ų m i n ė j i m a i

S t u t t g a r t

Spalio 3 Kolpingo namuose susirinko kuklus būrelis žmonių paminėti Maironio. Ekumenines pamaldas laikė kun. Fr. Skėrys ir kun. K. Senkus. Buvo giedama iš neseniai išleisto kun. Senkaus giesmyno.

Po pamaldų visi susirinko į salę. Pasisotinus kavute ir pyragais, minėjimą pradėjo VLB Stuttgarto apylinkės pirmininkas dr. J. Norkaitis. Programą atliko Vasario 16 gimnazijos mokytojai ir mokiniai. Labai įdomiai Maironio gyvenimą ir kūrybą nušvietė mokyt. Bronė L i p š i e n ė. Ji paaikškino, kaip Lietuva anuomet buvo lenkinama, kaip lietuvių spauda draudžiama. Bet Maironis Kauno kunigų seminarijoje lietuvybę atgaivino. Jis savo kūryboje moko mylėti laisvę ir tėvynę. Prelegentė ypač smarkiai palietė klausytojų stygas Maironio Vakarų ant Keturių Kantonų ežero.

Meninę programą atliko Vasario 16 gimnazijos mokiniai ir mokytojai, deklamodami, dainuodami ir skambindami kanklėmis Maironio kūrybą. Eilėraščius deklamavo Gabija Diavoraitė (iš Afrikos) ir Lilija Burškaitytė. Mokytojų Br. Lipšienės ir Joanos Vaičiulaitytės vadovaujamas chorelis padainavo Oi neverk, motušėle, Mergaitę ir Ū Raseinių ant Dubysos. Kanklėmis skambino Mirga Šaltmiraitė iš Kanados. Salėje aidėjo Tykiai, tykiai ir Lietuva brangi. Rūpestingai paruoštai ir atliktai programai pasigesta gausesnės auditorijos.

M ū n c h e n

Spalio 9 Mūncheno lietuviai rinkosi į Maironio minėjimą pakilia nuotaika. Susitelkus prieš Maironio bareljefą, sugiedota Lietuva brangi. Ilgesniu žodžiu LB apylinkės pirmininkas inž. R. H e r m a n a s palietė bendruomeninį solidarumą, pareigas L. Bendruomenei, tautai ir, pereidamas prie Maironio, pabrėžė jo didžiulę įtaką visais laikais, o ypač tautos kančių ir kovų metais. Pasveikinęs viešnią Dainienę iš Lietuvos ir svečius iš JAV-bių - dr. R. Sidrį su ponia ir dukra Laima - perdavė programą į jaunimo rankas.

Istorijos dr. Saulius G i r n i u s skaitė paskaitą apie Maironį - istorijos rašytoją. Pirmoji Maironio knyga išleista 1890, jam esant 24 metų amžiaus, yra "Apsakymai apie Lietuvos praeigą". Tai nėra mosklinis veikalas, bet vaizdingas, gyvas, patriotiškas pasakojimas. Išėjo 4 laidos, paskutinė 1926 žymiai perdirbta, jau "moksliškesnė". Maironis yra pirmas, parašęs Lietuvos istoriją nuo pradžių iki paskutinių laikų. Jis labai iškėlė Vytautą valdovą, pirmasis pavadindamas jį Didžiuoju. Dr. Girnius buvo išdalinęs klausytojams 3 lapus citatų iš Maironio istorijos pirmosios laidos.

Eglė J u o d v a l k ė, pasitelkusi RATUKO merginas, magnetofono juostelę ir visus minėjimo dalyvius, gyvai pristatė Maironį poetą-dainių. Pirmiausia pasigirdo iš juostelės Kęstutis Ivinskis, dainuojantis (sava kompozicija), prisitardamas gitara, "Ač norėčiau prikelti nors vieną senelį". E. Juodvalkė aptarė Maironio patriotinę bei asmeninę poeziją ir satyras, o RATUKO jaunimas - J. Barasaitė, A. Dreslerienė, A. Ederienė, E. Juodvalkė, M. Landienė ir K. Pauliukevičiūtė - deklamavo jubilieato kūrybos pavyzdžius. Dainomis virtusią poeziją dainavo visi sutartinai. Pabaigai dr. Aurelija D r e s l e r i e n ė jausmingai perteikė baladę "Jūratę ir Kastytis", o Laimonas Noreika deklamavo (iš plokštelės) "Jaunosios Lietuvos" šeštąją giesmę.

Minėjimas baigtas mėgėjišku filmu "Maironis-poetas", kuriame parodytas Kauno katedros sienoje įmūrytas Maironio bareljefas su okupacijos laikais suklasztotu įrašu, Maironio muziejus, jo apdainuotos Lietuvos apylinkės. Labai prasta filmo balso kokybė. Buvo išdėstyti Maironio kūriniai.

Besivaišinant darbščių moterų paruoštais valgiais, ne vienas susimokėjo solidarumo mokestį, gimnazijos rėmėjo įnašą ar nusipirko naujai išleistų Vasario 16 gimnazijos atvirukų. Surinkta 400 DM lietuviškam kryžiui Augsburgėje atnaujinti. Išpirkti Moterų klubo loterijos bilietai.

VLB Mūncheno apylinkės valdyba išleido 5-ių psl. bendralaiškį Nr. 5, pažymėtą 1982 rugsėjo data. Bendralaiškis skirtas Maironio sukaktims (1862-1932) paminėti. Išspausdinta trumpa sukaktuvinė biografija, vienas eilėraščių

ir kvietimas į minėjimą. Primenama, kad rugsėjis yra L.Bendruomenės mėnuo. Cituojamas Iešmanto, Skuodžio ir Pečeliūno laiškas iš Pskovo kalėjimo. Yra smulkesnių vietos žinučių ir trys nuotraukos.

R o m u v a

VLB Romuvos apylinkės valdyba š.m. spalio mėn. išsiuntinėjo savo nariams aplinkraštį, papuoštą gražia venjete su pilies bokštu ir lietuvišku kryžiumi, už kurio remontą susidariusios skolos padengimas 1.000 DM sumos dar laukia dosnių aukotojų.

Aplinkrašty pranešamos įvairių Romuvoje įvyksiančių bendrų renginių ir apylinkės narių susirinkimų datos. Apgailiestaujama, kad apylinkė neteko trijų vertingų narių: į JAV-bes grįžo buv. Vasario 16 gimnazijos direktorius Jonas Kavaliūnas su žmona Ona ir mokyt. Dalia Grybinaitė. Džiaugiamasi, kad įstojo naujausia lietuviška šeima - Onutė ir Antanas Šiugždiniai. Yra ir daugiau žinučių apie narius.

L ū b e c k

Visuotinį LB apylinkės narių susirinkimą 1982 spalio 2 atidarė ir jam pirmininkavo apylinkės pirmininkas Pranas Kotkis, sekretoriavo sekretorė Vanda Simon. Iš Pr.Kotkio metinės VLB Lübecko apylinkės veiklos pranešimo patirta, kad buvo suruošti 7 vieši renginiai, įstojo 4 nariai. Revizijos komisija rado, kad atskaitomybė vedama tvarkingai. Susirinkimui prašant, dabartinė Valdyba ir Revizijos komisija sutiko dar metus eiti savo pareigas.

----- xXx -----

J u r g i s B a r a s a s

1982 lapkričio 14 peržengs 60 metų slenkstį. Gimęs Darbėnuose žemaitis. Viduriniuosius mokslus ėjo Telšiuose. Per karą tarnavo Lietuvos geležinkeliuose. Karui baigiantis buvo įvilktas į vokiečių kario uniformą ir pristatytas aerodromų saugoti. Per bombardavimą buvo užverstas žemėmis ir atkastas sušales. Dėl to vėliau teko atsigulti į Gautingo sanatoriją, kur 1951 vedė likimo draugę Olga Bičkauskaitę. 1948-49 buvo Gautingo lietuvių komiteto pirmininku. Grįžęs į Muncheną įsijungė į LB apylinkės veiklą: 1952-53 buvo jos sekretorium, 1954-55 - pirmininko pavaduotoju.

1955 atvyko į 8593 LS lietuvių kuopą Kaiserslauterne, kur pakilo iki kuopos vado pavaduotojo kapitono laipsny. Tarnaudamas kuopoje, dar stipriau įsijungė į LB veiklą ir buvo renkamas į jos aukščiausius organus. LB Tarybos nariu buvo 1965-1980, daugelį metų eidamas referento statutiniams reikalams pareigas. Beveik tiek metų buvo ir LB Valdyboje: 1966 - sekretorius, 1967-1972 išdininkas, 1973-1974 vicepirmininkas ir 1975-1977 pirmininkas. Dešimt metų (1968-1977) Vokietijos LB Tarybai atstovavo Vasario 16 gimnazijos kuratorijoje, jos Valdyboje visą laiką eidamas išdininko pareigas, t.y. rūpindamasis Gimnazijos lėšomis ir atskaitomybe.

Priklauso Europos lietuvių fronto bičiuliams ir yra jų išdininkas. Rūpinosi paminklų dr. Zenonui Ivinskiui ir dr. Jonui Griniui pastatymu. Padėjo suorganizuoti ir pravesti daug Europos lietuviškųjų studijų savaitių.

Jubiliato duktė Jūratė yra baigusi Vasario 16 gimnaziją, studijuoja Munchene ir jau bando pavaduoti tėvą lietuviškoje veikloje.

GEN. ŠTABO PULK. LTN. VIKTORAS S U T K U S

80 metų sukaktį atšventė š.m. rugsėjo 22. Gimęs Jiezne, kur jo tėvas turėjo vaistinę. Abu tėvai kilę iš ūkininkų. 1913 įstojo į Vinogradovo gimnaziją Vilniuje. Per I pas. karą normali mokslo eiga buvo sutrukdyta. 1920 "Saulės" gimnazijoje Kaune išlaikė egzaminus iš 4-rių klasių ir stojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. Pasiūstas į Karo mokyklą ir priimtas į IV laidą, 1921 išleidusią 209 karininkus. 13 mėnesių buvo viename skyriuje su Atlanto nugalėtoju Steponu Dariumi.

1921 V.Sutkus pakeltas į leitenantus ir paskirtas į III pėst. DLK Vytauto pulką. 1926 perkeltas į VII pėst. pulką Klaipėdoje. 1931 vedė Veroniką Jasinauskaitę. Išlaikęs egzaminus, 1931 pakeltas į kapitonus ir perkeltas į Karo mokyklą klasių prižiūrėtoju. 1933 įsigijo brandos atestatą, priimtas į Vytauto Didž. karininkų kursų II laidą, kurią baigė 1937 su gener.štabo karininko teisėmis. Paskirtas į Kariuomenės štabą, pakeltas į majorus. 1939 perkeltas į I Lietuvos Prezidento karo mokyklą mokymo reikalų vedėju, pakeltas į pulk.leit. laipsnį. 1940 perkeltas į IV pėst.pulką bataliono vadu. Apdovanotas kūrėjo-

savanorio bei 10 metų nepriklausomybės medaliais ir DLK Gedimino IV laipsnio ordinu. 1944 stojo į gener. Plėchavičiaus vietinės rinktinės štabą, su kuriuo gegužės 15 Gestapo sumintas ir uždarytas Salaspilio koncentracijos stovykloje. Susirgęs evakuotas į Vokietiją, kur susirado žmoną.

Po karo dalyvavo LB kūrime ir veikloje: 1954-55 buvo Vokietijos LB Garbės teismo, 1956-58 - VLB Valdybos ir 1956-59 - Tarybos narys.

1949-51 tarnavo pas anglus Osnabrūcke MSO štabe ryšininku, nuo 1967 iki išėjimo į pensiją - amerikiečių darbo kuopose (LSCO), paskiausiai Darmstade 2040 lietuvių kuopos vadu.

1954-80 buvo Lietuvių kūrėjų - savanorių sąjungos Vokietijos skyriaus pirmininku. Dabar patogiai leidžia pensininko dienas gražiam Bad Kreuznache.

----- xXx -----

V A S A R I O 1 6 G I M N A Z I J O J

P r a d ė t i n a u j i m o k s l o m e t a i

Rugpjūčio 29 mokiniai suvažiavo į bendrąją. Mokslo metai pradėti rugpjūčio 30. Ryta gimnazijos parke pakelta Lietuvos trispalvė, giedant tautos himną. Pamaldas Hüttenfeldo katalikų bažnytelėje laikė gimnazijos kapelionai kunigai: katalikų - J. Dėdinas ir evangelikų - Fr. Skėrys. Kun. J. Dėdinas išanginiame žody priminė, kad ši mokykla yra krikščioniška statutuose. Kvietė metų pradžioje ryžtis gyventi krikščioniškai, kad ji tokia būtų ir praktikoje.

Pamokslą apie draugiškumą ir broliškumą pasakė kun. Fr. Skėrys, visus kviesdamas, taika ir meile grįsti savo santykius. Per šv. mišias buvo maldžiamasi už gimnaziją, jos mokinius, tėvus, mokytojus, rėmėjus, už Lietuvių bendruomenę čia ir Lietuvoje. Buvo giedamos lietuviškos giesmės.

Pilies salėje mokinius, mokytojus ir negausius svečius pasveikino direktorius Andrius Šmitas, pažymėdamas, kad gimnaziją steigiant ir išlaikant labai daug nuopelnų įsigijo tėv. Alfonsas Bernatonis. Jis ir šiandien jai vadovauja. Paprašė tarti žodį.

Tėvas Bernatonis džiaugėsi, matydamas salėje pažįstamus ir naujus veidus. Mūsų gimnazija į savo statutą yra įsirašiusi tautinį ir krikščionišką auklėjimą. Tai reiškia, kad ji stengsis išmokyti jaunimą gerais lietuviais ir krikščionimis. Supažindino su naujuoju direktorium Andriu Šmitu, linkėdamas jam sėkmės.

A. Šmitas pabrėžė, kad svarbiausias mūsų mokyklos tikslas - išmokyti lietuvių kalbos, Lietuvos istorijos, kad galėtume būti jungtimi tarp Lietuvos ir Vakarų lietuvių. Perskaitė buv. Kauno aušriokų, suvažiavusių Čikagoje 1982 gegužės 28-30, laišką su 600 dol. čekiu. Pastebėjo, kad pradėdame 33-sius mokslo metus. Susilaukėme 22 naujų mokinių: 13 iš užjūrių ir 9 iš Vokietijos. Pranešė visų klasių auklėtojus ir dėstomus dalykus bei jų dėstytojus.

T a u t o s š v e n t ė

Rugsėjo 8 pamokų nebuvo - mokykla šventė. Diena pradėta trispalvės pakėlimu ir Lietuvos himnu. Per ekumenines pamaldas Hüttenfeldo katal. bažnytelėje kun. J. Dėdinas atkreipė dėmesį į keturgubą šventę: Marijos gimimo, tautos dieną, lietuvių šventę ir Siluvos iškilmes. Prašė mokinius ryžtis būti gerais lietuviais, pateikdamas praktišką siekimo programą. Kun. Fr. Skėrys aiškino Evangelijos žodžius - Kas išters iki galo, bus išgelbėtas. Kvietė jaunuolius būti iki galo gerais lietuviais ir krikščionimis. Vokiškai pamokslininkas kalbėjo apie laisvę, kuria jaunimas dažnai piktnaudžiauja. Paaikšino krikščionišką laisvės sampratą. Buvo giedamos evangelikų ir katalikų giesmės. Vargonavo M. Šmitienė.

Gerai supranta lietuviškai mokiniai susirinko skaitykloje, išpuoštoje lietuviškais simboliais ir Lietuvos vaizdeliais. Mokyt. Alf. Krivičkas priminė garbinguosius Vytauto Didž. laikus. Nors dabar Lietuvą maža, bet tauta išlikusi gyva ir darbšti. Aiškino reiką ir sunkumus, gyvenant svetur, išlikti gerų lietuvių. Pabrėžė gero tėvų kalbos mokėjimo svarbą. Dar tik pradeda lietuviškai mokytis žemesniųjų klasių mokiniai susirinko kitoje salėje. Jiems direktorius Andrius Šmitas vokiečių kalba paaikšino kodėl šiandien švenčiame. Rugsėjo 8 tik lietuvių šventė. Esame lietuviai, todėl ir švenčiame, nors kiti dirba. Išaiškino ir lietuviškų simbolių - mūsų vėliavos, vyčio, rūpintojėlio ir kitų - prasmę. Mokyt. Marytė Šmitienė supažindino su gintaru ir jo dirbiniais, su tautiniais drabužiais, lėlėmis, kraičio skryniomis ir jų turiniu, su lietuviškais papročiais bei tradicijomis. Meninės programos visi susirinko į skaityklą. Inga Bitautaitė perskaitė M. Daukšos Poštilės prakalbą, 6 jauniausios mergytės padeklamavo ir padainavo eilėraščių, vyresniųjų klasių mergaičių chorelis padainavo lietuviškų dainelių. Kun. J. Dėdinas parodė savo filmą iš gimnazijos gyvenimo prieš daugelį metų.

Popiet pilies salėje vyko šokiai. Mokiniai buvo vaišinami saldumynais ir atgaiva.

L i e t u v i š k o s v e s t u v ė s

Pr.vasara lemtingą savo gyvenimo žingsnį Romuvoje atšventė Onutė Barišauskaitė ir Antanas Šiugždinis. Jaunikis yra lankęs Vasario 16 gimnazija, visą laiką gyvena jos kaimynystėje Hüttenfelde ir dirba banke. Jaunoji dar prieš vestuves pradėjo sekretoriauti gimnazijoje. Vestuvės vyko pagal lietuviškus papročius. Pradėtos rugpjūčio 13 ir sunku pasakyti kada baigtos. Jau penktadienį popiet parke susirinko per šimtas svečių diidvakario. Žvangėjo daugomų indų šukės. Tuoj pat nepaliaujama srove iš statinių ėmė tekėti šaltas alutis, pakvipo skrudinamos dežrelės. Tik po kelių valandų patekėjęs mēnuo priminė, kad laikas baigti girksnojimą, dainas ir malonius pašnekesius, nes svarbioji diena dar prieš akis. Rugpjūčio 14 Hüttenfeldo bažnytelė prisirinko pilna žmonių su jaunųjų tėvais, piršliu Juozu Sabu bei svočia Vida Sabiene priešaky, pabroliai ir pamergės - Rimas Barišauskas su Lile Bučinskyte, Valius Lange su Erika Miškinyte, Edmundas Plikūnas su Petra Langyte ir Antanas Žaliukas su Vilma Griunvaldaite. Sutuokė ir į naują gyvenimą palaimino tėv. Alfonas Bernatonis. Po pamaldų visi sveikino jaunavedžius, sukūrusius lietuvišką šeimą.

Grįžimas į Romuvą nebuvo paprastas. Visi vartai rasti užrakinti. Piršlys turėjo įėjimą išpirkti, o jaunikis įrodyti savo stiprumą - supjaustyti rasta. Perplovė į 3 dalis, vadina si susilauks trijų vaikų. Prie gimnazijos jaunavedžius pasitiko jų tėvai - Alma bei Antanas Šiugždiniai ir Ema bei Antanas Barišauskai - su duona ir druska, o svečius - su šampanu. Puotai vadovavo piršlys. Jis paskelbė garbinguosius svečius ir krūvą sveikinimo telegramų, kurių daug buvo iš Lietuvos. Rinktiniais sąmojais apibūdino jaunavedžius. Tėvas Bernatonis perskaitė ir įteikė popiežiaus palaiminimą.

Po iškilmingų pietų, geram orkestrui grojant, vyko smagūs šokiai ir dainos iki paryčių. Vakarop apsilankė tolima viešnia - V PLJK Komiteto pirmininkė Violeta Abariūtė. Sekmadienį jaunikiai ir svečiai prikelti su muzika, dainomis ir... šampanu. Puota buvo tęsiama. Su visomis ceremonijomis pakartas piršlys. Visą dieną skardėjo muzika ir dainos.

EVANGELIKŲ IŠKYLA Į LIUKSEMBURGĄ

Kiekvieną rudenį evangelikų kapelionas ir Jaunimo ratelio vadovas kun. Fr. Skėrys su ruošia vienos dienos ekskursiją ir jai vadovauja. Šiemetinė buvo 25-oji - jubiliejinė. Pasirinktas Liuksemburgas, spalio 10 sekmadienis. Važiavo per 60 asmenų. Kelionėje išbuvo 13 valandų. Diena pasitaikė apniukusi. Artėjant prie Liuksemburgo, sustota papietauti. Sostinėje 14 val. prisistatė iš anksto kun. Skėrio užsakytas labai paslaugus gidas Sinner. Jis dvi valandas lydėjo, aiškindamas vokiečių ir anglų kalbomis. Skersai ir išilgai pervaziuota gražiai ant aukštų kalvų išsistačiusi sostinė. Senąją miesto dalį supa aukšti mūrai, vietomis siekia iki 50 m ir aukščiau. Tai senovinė gynybos siena. Per karą miestas nebuvo sugriautas. Atskirą kvartalą sudaro vad. Europos miestas. Čia įsikūrusios Bendrosios Europos rinkos įstaigos naujuose daugiaaukščiuose pastatuose su tūkstančiais tarnautojų. Grįžus į senąją miestą, aplankyti už krašto laisvę žuvusiems liuksemburgiečiams paminklai. Užsukta į gražią katedrą, išpuoštą vertingais vitražais, paveikslais ir gobelenais. Namu grįžta kiek kitu keliu. Iškyla visi buvo patenkinti; net ir vadovas kun. Skėrys, kuriam rytojaus dieną gydytojas nustatė aštrų balso stygų uždegimą ir paguldė į lovą.

A b i t u r i e n t ų š i m t a d i e n i s

Gimnazija dar neturėjo tiek daug abiturientų kiek šiemet. Baigiamiesiems agzaminams ruošiasi: Renata Bertulaitytė, Romanas Dirgėlas, Danutė Giesaitė, Artūras Gronau, Lidija Kaiirytė, Karina Langytė, Ingrida Pancerytė, Gediminas Sidasas, Olga Šereikaitė ir Aleksandras Westermeieris. Tas dešimtukas su savo klasės auklėtoju Aloizu Weigeliu nutarė atgaivinti seniai mūsų gimnazijoje nebepraktikuojamą šimtadienio tradiciją. Iškilmės vyko spalio 9 vakare. Į pilies salą susirinko trys paskutiniuosios (XI, XII ir XIII) klasės su savo auklėtojais ir būrelis svečių. Kiekvienas abiturientas turėjo progos pasireikšti 14 punktų programoje. Per kraštus iš visų kalbų ir oracijų besiliejančią sąmojų apvainikavo mokyt. A. Weigelis, apibūdinamas kiekviena savo auklėtinį. Sugiedotas Gaudeamus igitur.

M o k i n i ų t ė v ų s u s i r i n k i m a s

įvyko spalio 16 popiet. Suvažiavo 17 tėvų. Sveikinimo žodį tarė tėv. Alf. Bernatonis. Direktorius Andrius Šmitas supažindino su gimnazijos ir bendrabučių būkle. Mokykloj dirba 24 mokytojai: 9 pilnai įdarbinti, o kiti dėsto tik po keletą pamokų savaitėje. Bendrabučiai bėdų neturi. Laisvalaikiu mokiniai gali plaukyti, žaisti krepšinį, tinklinį, europietišką futbolą, stalo tenisą, biliardą. Organizuojamos ekskursijos. Mokiniai vežiojami į kinas ir teatrus. Naudojasi kun. J. Dėdino dirbtuve lėktuvų, laivų ir šiaip modelių statybai. Veikia tautinių šokių grupė, chorelis, skautai ir ateitininkai. Finansinė padėtis patenkinama. Tėvų mokestis nebuvo pakeltas. Padidėjusioms išlaidoms padengti tikimasi surinkti daugiau aukų. Tikimasi, kad ateinančiais metais bus pradėtas statyti naujas berniukų bendrabutis.

Tėvų komiteto pirmininkas R.Bitautas paaikšino, jog susitikinėjo su mokiniais, išklauė jų pageidavimus ir dėl to tarėsi su gimnazijos vadovybe. Atrodo, kad visi priimtini pageidavimai buvo patenkinti. Diskusijose buvo aptarti mokinių elgesio klausimai. Išrinktas naujas tėvų komitetas: pirmininkas Antanas Kairys, nariai - R.Bitautas ir G. Huberis.

G i m n a z i j o j s v e č i a v o s i

iš Australijos - A.Giniūnas. Iš JAV-bių: PLB pirm.V.Kamantas, D.Kviklytė, V.PLJK pirm.V. Abariūtė, V.ir A.Budrioniai, L.ir J.Stepaičiai, Žukauskienė, PLMKF pirm.M.Noreikienė, Z. Štarkaitė, dr.L.ir R.Sidriai, jun., dr.R.ir dr.M.Sidriai, senj., Salezietis kun.Herm.Šulcas iš Afrikos, J.ir Z.Glemžos su L.Dirse iš Schwarzwaldo, V.Puodžiūnas iš Anglijos ir U.ir U.Sigg su dukrelėmis iš Šveicarijos.

V i e š n i a i š A m e r i k o s

Liet.moterų klubų federacijos centro valdybos pirm.M.Noreikienė iš New Yorko lankėsi pas Vokietijos LMKF pirm.E.Lucieną. Rugsėjo 2 sukviestas Romuvos LMK susirinkimas. Klubo pirm.V.Sabienė papasakojo apie veiklą ir pasveikino viešnią su gėlėmis. M.Noreikienė supažindino su JAV-bių moterų veikla. Nutarta paaukoti 500 DM Romuvos kūdrai išvalyti, padovanoti tautinių drabužių eilutę taut. šokių grupei, išleisti informacinį žiniaraštį.

I R A U G S B U R G O L I E T U V I Ų K R Y Ž I U S Š A U K I A S I P A G A L B O S

Jį gelbėti iniciatyvos ėmėsi ten gyvenęs dr.med.Arūnas Laukaitis. Kryžius jau nugabentas į dirbtuves ir pradėtas remontuoti. Tas darbas kainuos per 10.000 DM. Maloniai prašome Vokietijos ir kitų kraštų lietuvius, ypač gyvenusius Augsburgą ir jo apylinkių stovyklose, paremti kryžiaus atnaujinimą aukomis, kurias siųsti: Stadt Augsburg, Stadtparkasse Konto-Nr.04006 BLZ 72050000. Verwendungszweck: Spende für Litauerkreuz, zu verrechnen Haushaltsstelle 13651.1773007. Gauti už aukas kvitai galioja nurašyti nuo mokesčių.

N u m a t o m i r e n g i n i a i

1982 lapkričio 5-7 VOKIETIJOS LB DARBUOTOJŲ SUVAŽIAVIMAS Romuvoje. Lapkr.5 d. 19 val. - bendruomeniškas pobūvis-vakaronė Kurpfalzo svetainėje Hüttenfelde. Lapkr.6 d. 9.30 val. - suvažiavimo atidarymas ir dr.K.J.Čeginsko paskaita apie Lietuvos pagrindį ir jo idėjų skleidimą Vakaruose. Diskusijos. 11.30 val. Vokietijos LB Valdybos pirmininko V.J.Damijonaičio pranešimas. 14.30 val. Vokietijos LB organizacinių reikalų aptarimas. 17 val. Maironio valandėlė. Vadovauja kun.K.Senkus. 20.val. koncertas. Pianistė prof.dr.Raminta Lampsatis-Koller. Dainuoja Vilija, smuikuoja Henrieta Mazuraitytės. Po koncerto linksmas pobūvis su muzika ir daina. Veiks bufetas. Į dr.K.J.Čeginsko paskaitą bei diskusijas ir į koncertą bei pasilinksminimą kviečiami visi. Lapkr.7 d. 9.20 val. vėliavos pakėlimas. 10 val. suvažiavimo įvertinimas ir uždarymas. 11.15 val. pamaldos. 12.30 val. pietūs.

1982 gruodžio 4 ir 5 Romuvoje LIETUVIŲ KULTŪROS INSTITUTO metinis suvažiavimas. Paskaitas skaitys: kun.Br.Liubinas iš Vokietijos lietuvių istorijos, dr.K.J.Čeginskas iš lietuvių rezistencijos istorijos, dr.Pov.Reklaitis iš liet.meno istorijos, dipl.bibliotekininkas Art.Hermanas - naujausi vokiečių leidiniai Lietuvos klausimu, kun.J.Dėdinas - naujausios kryptys krikščionybėje. Paskaitų klausytis kviečiami visi.

1983 vasario 19 - Centrinis Vasario 16 minėjimas Hüttenfelde (Bürgerhaus).

1983 liepos 31 - rugpjūčio 14 - vaikų vasaros stovykla Romuvoje. Jei kurios šeimos pageidautų stovyklos kitu laiku, prašomos apie tai pranešti Vokietijos LB Valdybai, nurodant pageidaujamą dviejų savaitių laiką. Stovyklai reikalingi vadovai.

I N F O R M A C I J O M S l e i s t i a u k o j o :

Dr.med.K.ir R.Aškoliai iš Ulmeno 500 DM, dr.med.St.Šereika iš Queidersbacho 200 DM, D. ir H.Matzikai iš Frankfurto, D.V.Dikinis iš Weikersheimo ir dr.sc.agr.E.Seika iš Augsburgą po 100 DM, Aldona Craig-Svilaitė iš Willowdales (Kanada) 60 DM, St.Baltus iš Belgijos 48,20 DM, Jonas Glemža iš Calw-Hirsau 30 DM, Fr.Šlenteris iš Bremeno ir Ign.Visakaitis iš Kostheimo po 20 DM ir A.Palavinskas iš Losheimo 10 DM. Ačiū.

R o m u v o s k r y ž i u i r e m o n t u o t i a u k o j o Kazys Bernotavičius iš Kaiserslauterno 100 DM. KREUZ-Konto Nr.8.9846.11 Volksbank Kreis D e k u i Bergstrasse BLZ 50991400 6840 Lampertheim

R o m u v o s k ū d r a i i š v a l y t i a u k o j o :

Romuvos liet.moterų klubas 500 DM. VLB Rastatto apylinkės nariai: Viktoras Gustainis, Jonas Dambrauskas ir Hansas Kuršis po 50 DM, Albina Savistauskienė 30 DM, Fel.Andrijauskas ir Pov.Gustainis po 20 DM ir Jonas Ančiukaitis bei Augustas Sergiejus po 10 DM. Padėka.